

Sygn. akt XII Ga 529/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział XII Gospodarczy – Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący- Sędzia: SO Janusz Beim

Sędzia: SO Bożena Cincio-Podbiera

Sędzia: SO Andrzej Ganiewski

Protokolant: st.sekr.sądowy Paweł Sztwiertnia

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2014 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa E. Z.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez stronę pozwaną od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie z dnia 19 czerwca 2013 r. sygn. akt IV GC 725/12/S

I. oddała apelację;

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt XII Ga 529/13

UZASADNIENIE

Powódka E. Z. prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w G. wniosła o zasądzenie od strony pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. kwoty 34 440 zł wraz z odsetkami ustawowymi:

- od kwoty 8 610 zł od dnia 8 lipca 2011 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 8 610 zł od dnia 9 sierpnia 2011 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 8 610 zł od dnia 8 września 2011 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 8 610 zł od dnia 8 października 2011 r. do dnia zapłaty

oraz o zasądzenie kosztów procesu. Na uzasadnienie swojego żądania podała, że świadczyła usługi na rzecz strony pozwanej na podstawie umowy o świadczenie usług tzw. „showroomu”, a strony ustaliły wynagrodzenie z tego tytułu na kwotę 7 500 zł oraz dodatkowo podatek VAT. W ramach umowy powódka świadczyła usługi również w okresie od 1 czerwca 2011 r. do 30 września 2011 r. i z tego tytułu wystawiła faktury VAT, które strona pozwana przyjęła bez zastrzeżeń. Umowa została rozwiązana na skutek wypowiedzenia przez stronę pozwaną, która pomimo upływu terminu płatności i dodatkowego wezwania do zapłaty nie uiściła należności na rzecz powódki.

W dniu 23 stycznia 2012 r. Sąd Rejonowy w Gdyni wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym uwzględniając w całości żądanie pozwu.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu. Podniosła, że w ramach zawartej umowy przekazywała powódce odzież i biżuterię, za której zaginięcie lub uszkodzenie powódka ponosiła odpowiedzialność materialną. Po rozwiązaniu umowy o świadczenie usług (...) powódka nie zwróciła stronie pozwanej przedmiotów o łącznej wartości

39 696,80 zł, wobec czego została pisemnie wezwana do zapłaty wskazanej kwoty. Wobec braku zapłaty należności strona pozwana pismem z dnia 27 stycznia 2012 r. dokonała potrącenia wierzytelności dochodzonej przez powódkę w niniejszym postępowaniu z wierzytelnością strony pozwanej z tytułu niezwrócenia towarów, na skutek czego roszczenie powódki wygasło. (...) S.A. podała, że zgodnie z § 2 ust. 1 lit. j umowy powódka winna uiścić odszkodowanie za utracone towary zgodnie z ich wartością wynikającą z cennika produktów strony pozwanej, a jako dowód istnienia wierzytelności wskazała dokumenty w postaci potwierdzeń, wydruku asortymentu oraz umowy stron. W odniesieniu do towarów nieoznaczonych we wskazanych dokumentach wniosła o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków – K. S. i J. D. na okoliczność ich dostarczenia powódce. W razie zakwestionowania wysokości wierzytelności przedstawionej do potrącenia strona pozwana wniosła o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy na okoliczność prawidłowości ustalenia – na podstawie cennika produktów strony pozwanej, wartości niezwróconego towaru.

W odpowiedzi powódka zakwestionowała istnienie wierzytelności z tytułu niezwrócenia towarów zarzucając, że strona pozwana nie udowodniła okoliczności ich powierzenia, zawinionej utraty ani wartości poszczególnych egzemplarzy towaru. Zgodnie z treścią art. 479¹⁴ § 4 kpc do potrącenia w toku postępowania mogą być przedstawione tylko wierzytelności udowodnione dokumentami, przez co nie jest dopuszczalny dowód z przesłuchania świadków ani z opinii biegłego. Podała, że wszystkie towary zostały oddane lub wypożyczone pracownicy strony pozwanej, która ich nie zwróciła. Powódka zakwestionowała również wysokość wierzytelności przedstawionej do potrącenia wskazując, że sporne towary były intensywnie użytkowane w celu wynikającym z zawartej umowy. Nadto wskazała, że zgodnie z treścią umowy każdy przypadek zaginięcia towaru i sposób ewentualnej zapłaty miał być rozpatrywany oddzielnie.

Wyrokiem z dnia 19 czerwca 2013 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie Wydział IV Sąd Gospodarczy orzekł zgodnie z żądaniem pozwu i zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 34 440 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kwotę 6 001,61 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd I instancji ustalił, że strony łączyła umowa o świadczenie usług typu (...), która przewidywała odpowiedzialność materialną powódki za zaginięcie lub uszkodzenie powierzonych jej produktów. Każdy przypadek zaginięcia lub uszkodzenia miał być rozpatrywany oddzielnie, a sposób naprawy lub zapłaty ustalany każdorazowo przez strony umowy. W łączącej strony umowie znajdowało się postanowienie, zgodnie z którym wartość produktów miała być ustalana na podstawie cennika produktów strony pozwanej. Nadto Sąd ustalił, że strona pozwana przekazała powódce towary wyszczególnione w przedłożonych potwierdzeniach przekazania nr 1-4 i 6 oraz że pracownica powódki zwróciła stronie pozwanej egzemplarze biżuterii wyszczególnione w potwierdzeniu nr 5. Specyfika pracy powódki polegała na przekazywaniu odzieży i biżuterii stylistom, którzy wykorzystywali je w trakcie sesji i które następnie były noszone przez modeli i celebrytów a następnie zwracane, czasem w stanie wyeksploatowanym. Sąd I instancji ustalił też, że wynagrodzenie powódki z tytułu wykonywania umowy wynosiło 7.000 zł netto (8.610 zł brutto) miesięcznie, a faktury wystawione przez nią za okres od czerwca do września 2011 r. nie zostały przez stronę pozwaną zapłacone. Pismem z dnia 27 stycznia 2012 r. strona pozwana złożyła oświadczenie o potrąceniu wierzytelności przysługującej jej wobec powódki z tytułu niezwrócenia towarów na kwotę 39.696,80 zł z wierzytelnością powódki z tytułu wykonania umowy w kwocie 34.440 zł.

Sąd oddalił wniosek dowodowy strony pozwanej o zasięgnięcie opinii biegłego rzeczoznawcy oraz o przesłuchanie w charakterze świadków pracowników strony pozwanej, ponieważ zostały one zawnioskowane na okoliczności związane z podstawą i wysokością wierzytelności przedstawionej do potrącenia, podczas gdy zgodnie z art. 479¹⁴ § 4 kpc do potrącenia w toku postępowania w sprawach gospodarczych mogą być przedstawione tylko wierzytelności udowodnione dokumentami.

Sąd I instancji zważył, że powództwo było zasadne, a zarzut potrącenia nie mógł zostać uwzględniony. Roszczenie powódki nie było kwestionowane przez stronę przeciwną, która jednak domagała się oddalenia powództwa zgłaszając zarzut potrącenia. Strona pozwana swoje roszczenie wywodziła z braku zwrotu towarów powierzonych powódce, przy

czym co do ich części – nie wykazała faktu ich przekazania. Nadto w momencie przyjęcia towarów powódka nie otrzymywała stosownych cenników, a umowa stron zawierała jedynie fragmentaryczne uregulowania kwestii zwrotu. Strona pozwana nie wykazała zgłoszonej wierzytelności co do zasady, gdyż w tej mierze nie było wystarczającym wykazanie samego faktu przekazania części spornych towarów powódce. Nadto wierzytelność ta nie została również wykazana co do jej wysokości, gdyż strony w umowie przewidziały polubowny i negocjacyjny tryb rozwiązywania sporów wynikłych na tle zwrotów. Roszczenie o zapłatę ceny katalogowej towarów nie było zasadne ze względu na postanowienie umowne, zgodnie z którym każdy przypadek utraty lub zaginięcia miał być rozpatrywany indywidualnie, a także uwzględniając zużycie tych towarów wynikające bezpośrednio z wykonywania umowy. Sąd I instancji uznał, że przedstawione przez stronę pozwaną dokumenty nie były wystarczające dla wykazania roszczenia objętego zarzutem potrącenia, a dowód z opinii biegłego rzeczoznawcy i z przesłuchania świadków w myśl art. 479¹⁴ § 4 kpc był niedopuszczalny.

Apelacją z dnia 30 lipca 2013 roku strona powodowa zaskarżyła powyższy wyrok w całości, zarzucając mu:

1. naruszenie prawa procesowego – art. 227 kpc – polegające na bezpodstawnym oddaleniu wniosków dowodowych strony pozwanej w zakresie dowodu z przesłuchania świadków, co miało wpływ na wynik sprawy, gdyż Sąd Rejonowy nie prowadził postępowania dowodowego w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu potrącenia;
2. naruszenie prawa procesowego – art. 479¹⁴ § 4 kpc w związku z art. 479¹⁴ § 1 kpc oraz z art. 479^{14a} kpc i art. 503 § 1 kpc – polegające na bezpodstawnym przyjęciu, że przepis art. 479¹⁴ § 4 kpc (w sprawach wszczętych przed dniem 3 maja 2012 roku) znajdował zastosowanie także w sprawach, w których wydano nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, podczas gdy jednoznaczna treść art. 479¹⁴ § 1 kpc wskazuje, że przepis ograniczający możliwość dokonania potrącenia w toku postępowania miał zastosowanie tylko w takich sprawach, w których Sąd nie wydał nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym lub nakazowym;
3. nierozpoznanie istoty sprawy w zakresie podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu potrącenia, co miało miejsce na skutek naruszenia powołanych wyżej przepisów procedury cywilnej.

Formułując powyższe zarzuty strona skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z uwagi na nierozpoznanie przez Sąd Rejonowy istoty sprawy w zakresie zarzutów strony pozwanej dotyczących oświadczenia o potrąceniu oraz nieprzeprowadzenie postępowania dowodowego w tym zakresie. Nadto strona skarżąca wniosła o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu za wszystkie instancje.

W uzasadnieniu strona pozwana wskazała, że Sąd Rejonowy dokonał błędnej interpretacji art. 479¹⁴ § 4 kpc, który w jej ocenie ma zastosowanie tylko w sprawach, w których nie został wydany nakaz zapłaty. Tym samym w niniejszej sprawie nie mógł on znaleźć zastosowania, a Sąd I instancji dopuścił się uchybień proceduralnych oddalając wnioski o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy oraz z przesłuchania pracowników strony pozwanej w charakterze świadków. Wskazane uchybienie skutkowało błędnym przyjęciem, że wierzytelność wzajemna nie została udowodniona i doprowadziło do nieuwzględnienia zarzutu potrącenia.

Powódka w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego. W uzasadnieniu podała, że zarówno literalne brzmienie jak i wykładnia celowościowa przepisu art. 479¹⁴ § 4 kpc wskazują, że ma on zastosowanie także wtedy, gdy w sprawie został wydany nakaz zapłaty. W konsekwencji rozumienie tego przepisu przez stronę skarżącą jest błędne, a pozostałe zarzuty także nie zasługują na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja strony skarżącej była bezzasadna i nie zasługiwała na uwzględnienie.

Główny zarzut apelacji dotyczył naruszenia prawa procesowego, a to art. 479¹⁴ § 4 kpc poprzez błędne przyjęcie, że przepis ten znajdował zastosowanie w sprawach, w których wcześniej wydano nakaz zapłaty w postępowaniu

upominawczym. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu, który został wprowadzony do art. 479¹⁴ kpc na mocy ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 235, poz. 1699), do potrącenia w toku postępowania gospodarczego mogą być przedstawione tylko wierzytelności udowodnione dokumentami. Wykładnia językowa tego przepisu wskazuje jednoznacznie, iż ograniczenie możliwości zgłaszania zarzutu potrącenia dotyczy całego toku postępowania – a więc od momentu wytoczenia powództwa, niezależnie od tego, czy w sprawie wydany został nakaz zapłaty. Odmienną interpretację wskazanej normy storna skarżąca wywodzi z jej umiejscowienia w art. 479¹⁴ kpc, którego § 1 reguluje kwestię rygoru wnoszenia odpowiedzi na pozew w sprawach, w których nie doszło do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym bądź upominawczym. Analiza art. 479¹⁴ kpc prowadzi do wniosku, iż jego poszczególne przepisy dotyczą różnych instrumentów realizacji zasady ekonomii procesowej, mającej na celu koncentrację materiału dowodowego w sprawie i skrócenie czasu trwania postępowania. I tak przepisy § 1 i 2 precyzują kwestię zasady prekluzji dowodowej i wnoszenia odpowiedzi an pozew, § 3 wyłącza możliwość wnoszenia powództwa wzajemnego a § 4 wprowadza ograniczenia możliwości zgłaszania zarzutu potrącenia. Przepisy te odnoszą się do różnych instytucji, które łączy jedynie wspólny cel usprawnienia procesu. Z umiejscowienia zasady dotyczącej ograniczenia możliwości zgłaszania zarzutu potrącenia w art. 479¹⁴ kpc można wywieść jedynie ten wniosek, iż stanowi ona, podobnie jak regulacje pozostałych norm tego artykułu - instrument uproszczenia i usprawnienia procesu. Nie jest słuszne zapatrywanie, zgodnie z którym ograniczenie dowodowe dotyczące zarzutu potrącenia miałyby odnosić się wyłącznie do spraw, w których nie wydano nakazu zapłaty, jedynie ze względu na to, iż § 1 art. 479¹⁴ kpc precyzuje zasady wnoszenia odpowiedzi na pozew w takich właśnie sprawach. Rozumowaniu takiemu przeczy odmiennosc instytucji regulowanych w art. 479¹⁴ § 1 i § 4 kpc, przez co brak jest uzasadnienia dla interpretowania treści § 4 w odniesieniu do § 1. Nadto rozumowanie takie prowadziłoby do rezultatu sprzecznego z wykładnią celowościową omawianego przepisu. Niewątpliwie zarzut potrącenia może być zgłoszony jedynie w sprawach o zapłatę, dla rozpoznawania których ustawodawca przewidział postępowanie upominawcze i nakazowe. Tym samym powszechną jest sytuacja, w której w sprawie najpierw wydano nakaz zapłaty, po czym strona pozwana wniosła od niego sprzeciw lub zarzuty. Wyłączenie w takich sytuacjach normy art. 479¹⁴ § 4 kpc znacznie ograniczyłoby możliwość jej stosowania, prowadziłoby do nieuzasadnionego różnicowania sytuacji pozwanego w zależności od tego, czy został wydany nakaz zapłaty i czyniłoby instrument realnego usprawnienia postępowań w sprawach gospodarczych jedynie iluzorycznym. Wreszcie z samego uzasadnienia projektu nowelizacji mocą której wprowadzono § 4 do art. 479¹⁴ kpc wynika, że wolą ustawodawcy było usprawnienie postępowania gospodarczego poprzez wprowadzenie ograniczeń dowodowych przeciwdziałających nadużywaniu instytucji zarzutu potrącenia w procesie gospodarczym, a przez to ograniczenie możliwości zgłaszania zarzutu potrącenia do wierzytelności w określonym stopniu pewnych. Z uzasadnienia tego wynika jednoznacznie, iż celem tej regulacji było wprowadzenie ograniczeń dowodowych dotyczących wierzytelności przedstawionych do potrącenia w toku każdego procesu w sprawach gospodarczych, od momentu doręczenia pozwanemu odpisu pozwu. Powyższe potwierdza również utrwalone stanowisko judykatury w tym zakresie, zgodnie z którym w sprawach gospodarczych, nawet po wydaniu nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym bądź upominawczym, do potrącenia mogą być przedstawione wyłącznie wierzytelności udowodnione dokumentami (por. wyrok SN z 13 maja 2009 r., sygn. akt IV CSK 6/09). Tym samym Sąd Rejonowy prawidłowo oddalił wnioski strony pozwanej o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy oraz z przesłuchania wskazanych osób w charakterze świadków, jako niedopuszczalne. Okoliczności, na które dowody te miały zostać przeprowadzone dotyczyły bowiem istnienia i wysokości wierzytelności przedstawionej do potrącenia i zgodnie z treścią art. 479¹⁴ § 4 kpc mogły zostać wykazane jedynie za pomocą dokumentów.

W konsekwencji za chybiony należało uznać także zarzut naruszenia art. 227 kpc. Zgodnie z tym przepisem przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Orzekający Sąd jest zatem obowiązany przeprowadzić dowody na fakty istotne, o ile jednak dowody takie są dopuszczalne. Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut naruszenia tego przepisu w sytuacji, gdy Sąd odmówił przeprowadzenia dowodu będąc do tego zobowiązanym na podstawie art. 479¹⁴ § 4 kpc. Tym samym Sąd Rejonowy nie uchybił przepisom postępowania,

procedował prawidłowo i przeprowadził wszystkie dopuszczalne dowody na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

W związku z powyższym nie sposób przychylić się również do zarzutu strony skarżącej, jakoby Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy w zakresie podniesionego zarzutu potrącenia. Nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi tylko wtedy, gdy brak jest zbadania merytorycznej podstawy dochodzonego roszczenia i gdy Sąd Rejonowy nie poczynił żadnych ustaleń w celu jego rozpoznania. W niniejszej sprawie sytuacja taka nie miała miejsca, bowiem Sąd I instancji oparł się na dowodach z dokumentów zaproponowanych przez stronę pozwaną i ustalił okoliczność przekazania pracownikowi powódki wyszczególnionych w nich przedmiotów. Ustalone okoliczności następnie ocenił i uznał, że fakt przekazania części spornych towarów jest niewystarczający dla wykazania istnienia i wysokości przedstawionej do potrącenia wierzytelności. Sąd Rejonowy szczegółowo uzasadnił przyczyny nieuwzględnienia zarzutu potrącenia, a stosowne rozważania zostały poczynione w granicach zakreślonych twierdzeniami stron i zawnioskowanymi przez stronę pozwaną, na której zgodnie z art. 6 kc ciążył ciężar udowodnienia wierzytelności przedstawionej do potrącenia - dopuszczalnymi dowodami.

Sąd Okręgowy nie dopatrył się również wystąpienia przesłanek skutkujących nieważnością postępowania. Wobec powyższego apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach procesu w instancji odwoławczej Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 391 § 1 kpc w zw. z art. 98 kpc oraz § 12 ust. 1 pkt 1 w zw z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349 ze zm.) zasądzając od strony skarżącej jako strony przegrywającej sprawę na rzecz powódki kwotę 1.200 złotych, stanowiącą zwrot kosztów zastępstwa procesowego.

s.ref. SSR E. Ostrowska